

og at der bliver talrige Spørgsmaal, der trænger sig frem til Overvejelse. Jeg mener ogsaa, at man kan ikke forlange, at det danske Folk paa ny skal gaa til en saa vigtig Afgørelse, som Affattelsen af Valgloven er, under Højtryk og under Tvang med Hensyn til Tid. Den Gang vi sidst forhandlede disse Spørgsmaal i 1915, var det under Indtryk af hele Grundlovssituationen. Da stod det som en Nødvendighed og som noget, vi ogsaa fra vor Side ansaa for at være af den højeste Værdi, at man endes om at faa gennemført den almindelige Valgret til begge Rigsdagens Ting, det stod for os som en Værdi for Folket og en Værdi for Staten, og Enighed om Grundloven kunde ikke opnaas — det blev fremhævet fra alle Sider —, medmindre der ogsaa blev Enighed om Valgloven. Derfor var det nødvendigt, at man fik Arbejdet tilendebragt saa hurtigt som muligt, og dette var jo ogsaa i høj Grad medvirkende til, at det lykkedes at komme til Enighed om det Forhold mellem Tillægsmandater og Enmandskredse, som den Gang blev fastsat, nemlig 1:4.

Men nu foreligger der ikke den fjerneste Grund til, at vi ikke lige saa godt her som i andre Lande skulde tage en omhyggelig Forberedelse, før vi gaar til en endelig Afgørelse af, hvorledes hele dette Spørgsmaal fremtidig skal ordnes. Vi ved jo, at ved mange Bestemmelser er det af den mest fundamentale Vigtighed for hele vort politiske Liv, om man griber rigtigt eller ej, og om man faar indarbejdet et System, som er naturligt, og som Folket vil kendes ved.

En vægtig Grund mere til forud for den endelige Revision at tage en saadan Forberedelse mener jeg netop ligger i, at vi staar overfor Genforeningen. Det forekommer mig, at det er naturligt, at vi venter med at fastslaa, hvorledes Danmarks Valglov for lange Tider, den mere endelige, skal være, indtil hele det danske Folk er samlet og kan overveje den Sag. Ingen vil vel sige, at det vil være en nødvendig Forudsætning for at faa Sønderjylland genforenet med Danmark og faa sønderjyske Repræsentanter ind her paa Rigsdagen, at vi gaar bort fra Overenskomsten af 1915. Den Overenskomst kan naturligvis udmærket godt bevares, samtidig med at vi tager de Hensyn, som er fornødne, for at vi hurtigt kan faa den sønderjyske Repræsentation herind.

Der er nogle, der har sagt, at en ny Valglov, en anden Valglov end Overenskomstens Valglov, vil være nødvendig, for

at vi overhovedet kan faa Valg; det skulde være Betingelsen for at faa Valg. Nu antager jeg ikke, at saadanne Udtalelser fra nogen Side her paa Rigsdagen kan tages alvorligt. En moderne, parlamentarisk Stat maa selvfølgelig altid være rede til at tage Valg, og hvis man virkelig fra Regeringens Side skulde have anset det for nødvendigt, at der skulde foretages Forandringer i den gældende Valglov, maa jeg dog antage det for en given Sag, at det første Arbejde efter Valget for denne Regering da selvfølgelig maatte have været at gaa i Gang med Udarbejdelsen og Forelæggelsen af et Valglovsforslag her paa Rigsdagen; det er jo ganske lige til.

Men det kan heller ikke af anden Grund være alvorlig ment. Denne Valglov blev i sin Tid omtalt som den fortræffeligste Valglov, man endnu havde haft liggende her paa Tingets Bord; og den fortræffeligste Valglov, man nogen Sinde har haft liggende paa Tingets Bord, kan dog ikke allerede efter eet Valg være blevet saa kassabel, at man fremtidig overhovedet ikke mere kan anvende den.

Disse forskellige Beregninger og Tal, man stiller op, har efter min Mening heller ikke overvættets megen Interesse. Man tager f. Eks. et Valgmandsvalg og siger saa, at hvis der ikke havde været Valgalliance, vilde der være blevet valgt paa den og den Maade, og man deler saa Valgerne paa en eller anden Maade. Dette mener jeg imidlertid ikke har nogen Berettigelse. Forholdet er nu en Gang anderledes ved Valg, hvor man bygger hovedsagelig paa Enmandskredse, end ved Valgmandsvalg, hvor man har „upersonlige“ Valg i en hel Folketingskreds. Valg i Enmandskredse har netop den Egenskab, at det samler om de Personer i Kredsen, som har den største Udsigt til at blive kredset. Det er noget, vi alle sammen ved. Derfor kan Talen om Valgmandsvalg ikke overføres paa Leiligheder som disse eller anvendes ved de Fordelinger, man kommer til mellem de forskellige Partier. Tallene kan heller ikke have nogen Interesse af den Grund, at der, som vi alle sammen ved, ved ethvert Folketingsvalg er en hel Række Kredse, hvor Tilfældigheder afgør, om det bliver det ene eller andet Parti, der faar Mandatet. I 1913 var det Tilfældet med 11 Mandater — der var 11, der havde en Majoritet af mindre end 100 Stemmer —, og i 1918 var det Tilfældet med 7 Mandater. Man kan altsaa se, at Tilfældigheder let kan blive afgørende over-